

Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi 1.Sınıf Öğrencilerinin Meslek Tercihine Etki Eden Faktörler

Bülent KIRAN, Elif Gizem TAŞKIRAN

ÖZET

Günümüzde, meslek seçiminde; iş bulma imkânı, yetenek, ilgi, değerler, kişilik özellikleri, aile istekleri gibi çok çeşitli sosyal ve ekonomik faktörlerin etkili olduğu bilinmektedir. Son yıllarda, ilaç-eczacılık alanında yapılan yasal düzenlemeler nedeniyle, eczacılık mesleğinin; gerek çalışma koşullarında, gerekse eğitim alanında önemli değişimler yaşanmaktadır.

Tüm bu değişimlerle birlikte, birinci sınıf öğrencilerinin; eczacılık fakültesini tercih etme sebeplerini, tercih aşamasında yeni eczacılık yasasından haberdar olup olmadıklarını ve meslekten beklentilerini belirlemek; ayrıca, yeni eczacılık yasasının öğrenci profilinde ve niteliğinde bir değişime yol açıp açmadığını saptamak önem kazanmıştır.

Araştırma kesitsel ve tanımlayıcıdır. 2014-2015 döneminde, Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi birinci sınıfına kayıtlanan öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, eczacılık fakültesini tercih etme sebepleri ve mesleğin geleceği hakkındaki düşünceleri ile ilgili soruları kapsayan 12 soruluk anket, 102 öğrenciye gönüllük esasıyla ve öz bildirimle uygulanmıştır. %95 istatistiksel güven aralığında veriler, SPSS 18 paket

programı kullanılarak; frekans, yüzde dağılım ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

Eczacılık alanındaki yeni yasal düzenlemelerin, ülkemizin en köklü eczacılık fakültelerinin taban puanlarında belirgin düşüşe yol açtığı anlaşılmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin cinsiyetleri ile mezuniyet sonrasında çalışmak istedikleri mesleki alan tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$).

Ayrıca, yasa değişikliğinden önce serbest eczacılık alanı %60'ların üzerinde tercih edilirken, araştırmada, serbest eczacılık yapmayı düşünen öğrencilerin %32,4'e düştüğü saptanmıştır. Bununla birlikte, meslek alan tercih yöneliminin klinik eczacılık (%21,6), endüstri eczacılığı (%8,8) ve akademik eczacılık (%10,8) gibi alanlara kaymaya başladığı belirlenmiştir. Mesleğin geleceğinin, serbest eczacılık dışındaki alanlarda istihdam artırıcı politikaların gerçekleşme durumuna bağlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eczacılık, Eczacılık Eğitimi, Eczacılık Öğrencileri, Kariyer Seçimi

Bülent Kiran, Elif Gizem Taşkiran
Ege Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Sorumlu Yazar:

Bülent Kiran
Ege Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Tel: 0232 311 39 79
Gsm: 0532 774 93 89
Fax: 0232 3885258
E-mail: kiran.bulent@gmail.com

GİRİŞ

Meslek seçimi kişinin hayatında yapacağı en önemli seçimlerden birisidir. Birey, mesleğini seçmekle bir anlamda yaşayacağı çevreyi, ekonomik durumunu, ilişkide bulunacağı insanları da seçmiş olmaktadır (1). Ancak, bugüne kadarki araştırmalar incelendiğinde, meslek seçimini etkileyen etmenler üzerinde bir fikir birliğinin olmadığı görülmektedir. 2006 yılında yapılan bir çalışmada, öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörlerin; meslekte iş bulma imkânı, yetenek, ilgi, değerler, kişilik özellikleri, mesleğin getirdiği ödüller (para, saygınlık, şöhret vb.) ve ailenin istekleri şeklinde olduğu saptanmıştır (2). Başka bir çalışmada bireyin meslek seçimini etkileyen etmenler; yetenek, ilgi, değer, inanç sistemi, aile, kültür ve çevre

olarak belirtilmiştir. Korkut-Owen ise bu faktörlere ek olarak, politik, ekonomik, yasal ve sisteme ilişkin özellikler (ülkenin yönetim biçimi, ekonomik yapısı, yasalar vb.) ve şans (sağlık koşulları, doğal olaylar vb.) etmenlerinin varlığına değinmektedir (3).

Sağlık bilimleri alanında yer alan mesleklere ise gerek iş olanaklarının fazla olması, gerekse toplumun verdiği değer nedeniyle özel bir ilgi söz konusudur (4). 2008 yılında yapılan bir çalışmada, hemşirelik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin %53'ü iş bulma güvencesi nedeniyle bu mesleği tercih ettiklerini belirtmişlerdir (5). Tıp fakültesi 1. Sınıf öğrencilerinin katılımıyla yürütülen başka bir çalışmada, öğrencilerin mesleği tercih etme nedenleri arasında ilk sırayı insanları sevmek ve yardım etmek isteği alırken, ikinci sırayı mesleğin, geleceği garanti bir meslek olarak görülmesi almaktadır (6). İngiltere'de yürütülen bir başka çalışmada ise istihdam olanaklarının fazla olmasının eczacılık fakültesi tercihlerinde en önemli faktörlerden biri olduğu saptanmıştır (7). Yapılan bu çalışmalar, sağlık bilimleri kapsamındaki mesleklerin iş garantisinin olmasının öğrencilerin meslek tercihlerini etkilediğini göstermektedir (4).

31 Mayıs 2012 tarih ve 28309 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 6308 sayılı yeni eczacılık yasası ve bunun uygulanmasına yönelik yönetmeliğin, eczacıların görev, yetki, sorumlulukları ve eczacılıkla ilgili bazı tanımlar haricinde, sadece serbest eczacılık alanına yönelik hükümler içerdiği ve düzenlemeler yaptığı, beklentilerin aksine hastane eczacılığı, endüstri, ar-ge gibi eczacılığın farklı alanlarında yeni istihdam olanakları yaratmadığı görülmektedir. Öte yandan, fakültelelere 2013 yılından itibaren giren eczacı adaylarının da, yeni kanunda yer alan nüfus sınırlaması, mezuniyet sonrası bir yıl staj zorunluluğu gibi zorlayıcı hükümler sebebiyle, diledikleri yerde eczane açabilme olanaklarının bulunmaması, sayıları 40'ı aşan eczacılık fakültelerinden mezun olacak gençlerin işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalacakları yönündeki endişeleri arttırmaktadır (8-10).

Amaç:

Bu araştırmanın amacı, Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin; sosyodemografik özelliklerini, cinsiyet ile mezuniyet sonrası çalışma alanı arasındaki ilişki durumunu, eczacılık fakültesini tercih etme sebeplerini, tercih aşamasında 6308 sayılı yeni eczacılık yasasından haberdar olup olmadıklarını ve mezuniyet sonrası mesleki alan yönelimlerini belirlemektir. Ayrıca; yeni eczacılık yasasının, son yıllardaki öğrenci profilinde ve niteliğinde bir değişime yol açıp açmadığını literatür ışığında saptamaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma kesitsel ve tanımlayıcıdır. Araştırma evrenini, Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesinin birinci sınıfına 2014-2015 eğitim öğretim yılında kayıtlanan öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin, sosyodemografik özellikleri, eczacılık fakültesini tercih etme sebepleri, 6308 sayılı yasa hakkındaki bilgileri, mezuniyet sonrası çalışmayı planladıkları eczacılık alanı, eczacılık mesleğinin geleceği hakkındaki düşünceleri ile ilgili 12 sorudan oluşan anket, Aralık 2014'te 1. sınıfa kayıtlı 118 öğrenciye gönüllük esasına göre uygulanmış ve anket 102 öğrenci tarafından öz-bildirim ile yanıtlanmıştır. Buna göre anketin birinci sınıf öğrencilerini kapsayıcılığı %86,4 olarak bulunmuştur. Araştırmada, istatistiksel güven aralığı %95 olarak kabul edilmiştir. Elde edilen veriler, SPSS 18 paket programı kullanılarak; frekans, yüzde dağılım ve ki-kare testi ile istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmamıza katılan 102 öğrencinin; 41 (%40,2)'ini erkek öğrenciler, 61 (%59,8)'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. 1992 yılında, Ankara Üniversitesi ve 2009 yılında Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültelerinde yapılan çalışmalarda da kız öğrencilerin, erkek öğrencilere kıyasla sayıca fazla olduğu saptanmıştır (11,12). Ülkemizde bu konuda yapılan diğer çalışmalar da eczacılık mesleğinin; kadınlar tarafından tercih edilme durumunun, erkeklere oranla daha fazla olduğunu düşündürmektedir (13). Nitekim, Samford Üniversitesi tarafından yürütülen bir çalışmada, meslek seçiminde esnek çalışma saatlerinin kadınlar için daha önemli olduğu gözlenmiştir (14). Yine aynı çalışmada, eczacılık hizmetlerinin bir ekip hizmetiyle yürütülmesi sebebiyle diğer sağlık mesleklerine göre çalışma koşullarının esnek olmasının, kadınlar tarafından daha fazla tercih edilmesinde etkili olabileceği belirtilmiştir (14). Öğrencilerin; %52,9'unun Anadolu Lisesi, %15,7'sinin Fen Lisesi mezunu olduğu belirlenmiştir, bu durum öğrencilerin eğitim altyapılarının iyi olduğunu göstermektedir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin, %42,2'sinin babasının, %26,5'inin de annesinin üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. (Tablo 1). 1992 yılında Ankara Üniversitesinde yapılan bir çalışmada da öğrencilerin yarısından fazlasının babasının yüksek okul mezunu olduğu saptanmıştır (11). Nijerya'da, yapılan bir çalışmada, ebeveyn eğitim düzeyinin ve çalışma durumunun kişinin olanaklarını ve yaşadığı ortamın kültür seviyesini belirlediği, dolayısıyla ebeveyn eğitim düzeyinin, kişilerin mesleki tercihlerini etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu belirtilmektedir (15).

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri

	N (102)	%
Cinsiyet		
Erkek	41	40,2
Kadın	61	59,8
Bitirdiği Ortaöğretim Kurumu		
Anadolu Lisesi	54	52,9
Anadolu Öğretmen Lisesi	17	16,7
Fen Lisesi	16	15,7
Özel Anadolu Lisesi	6	5,9
Özel Fen Lisesi	1	1,0
Diğer	8	7,8
Baba Eğitim Durumu		
Okur - Yazar Değil	2	2,0
Okur – Yazar	3	2,9
İlkokul Mezunu	18	17,6
Ortaokul Mezunu	7	6,9
Lise Mezunu	23	22,5
Üniversite Mezunu	43	42,2
Lisansüstü Mezunu	6	5,9
Anne Eğitim Durumu		
Okur - Yazar Değil	8	7,8
Okur – Yazar	4	3,9
İlkokul Mezunu	15	14,7
Ortaokul Mezunu	15	14,7
Lise Mezunu	24	23,5
Üniversite Mezunu	27	26,5
Lisansüstü Mezunu	4	3,9
Belirlenemeyen	5	4,9
Aile Çalışma Durumu		
Sadece Baba Çalışır	53	52,0
Sadece Anne Çalışır	2	2,0
Anne ve Baba Çalışır	24	23,5
Anne veya Babadan Biri Emekli	16	15,7
Anne ve Baba Emekli	1	1,0
Belirlenemeyen	6	5,9

Tablo 2. Öğrencilerin Ailesinde Sağlık Çalışanı Bulunma Durumu

	N (102)	%
Ailede Sağlık Çalışanı		
Var	34	33,3
Yok	67	65,7
Belirlenemeyen	1	1,0
Mesleği		
Eczacı	12	26,7
Hekim	18	40,0
Diş Hekimi	4	8,9
Hemşire	5	11,1
Veteriner	2	4,4
Diğer	3	6,7
Belirlenemeyen	1	2,2

Öte yandan, öğrencilerin %33,3'ünün ailesinde en az bir sağlık çalışanı bulunduğu, bu sağlık çalışanlarının %40'mın hekim, %26,7'sinin eczacı olduğu saptanmıştır (Tablo 2). Bu tablo, araştırmaya katılan öğrencilerin ailesinde hekim veya eczacı bir sağlık çalışanı bulunmasının öğrencilerin meslek seçimine etkisinin olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmamızda, öğrencilerin %77,5'inin üniversite tercihlerini yapmadan önce yeni eczacılık yasasından haberdar olduğu, %47,1 'inin eczacılık fakültesini ilk 5 sırada tercih ettiği, %52,9 'unun sağlık alanında çalışmak istediği ve ÖSYM puanı eczacılık fakültesine yettiği için bu bölümü seçtiği, %26,5'inin eczacılık mesleğine ilgi duyduğu için, araştırıp, tanıyarak seçtiği, %9,8'inin de mesleği; saygın, rahat, kazancı yüksek ve iyi gelecek sunan bir meslek olduğu için seçtiği belirlenmiştir.

1992 senesinde, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde yapılan bir çalışmada öğrencilerin eczacılık mesleğini seçmelerinde aile ve yakın çevrelerinin önemli bir etken olduğu (%72); ancak %7,4'ünün kendi isteği ile bu mesleği seçtiği ve öğrencilerin yarısından fazlasının (%53,1) eczacılık mesleğini tercih sıralamasında 6.ve 10. sıra arasında gösterdiği saptanmıştır (11). Elde edilen veriler, günümüzde meslek seçimini; mesleğe duyulan ilgi, ÖSYM puanının ilgili bölüme yetmesi gibi bireysel etmenler ile öğrenci seçme ve yerleştirme sistemi kaynaklı etmenlerin, aile ve yakın çevrenin tavsiyesi gibi sosyal etmenlere göre daha fazla etkilediğini düşündürmektedir.

Araştırma grubundaki öğrencilerin, %32,4'ü mezuniyet sonrası serbest eczacılık, %21,6'sı klinik eczacılık, %8,8'i ilaç endüstrisi, %3,9'u hastane eczacılığı alanında, %10,8'i de akademisyen olarak çalışmayı düşünmektedir, %19,6'sının ise mezuniyet sonrası çalışma alanı konusunda kararsız olduğu saptanmıştır. 1992-1993 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde yürütülen bir çalışmada, öğrencilerin %60,6'sının, 2009 yılında Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde yapılan bir başka çalışmada ise öğrencilerin %61,2'sinin çalışma alanı olarak serbest eczacılığı düşündüğü belirlenmiştir (11-12). Geçmiş yıllarda gözlenen serbest eczacılık alanına yönelim yerine, ilginin klinik eczacılık, akademik eczacılık, endüstri eczacılığı gibi alanlarda yoğunlaşmaya başlamasının, 6308 sayılı yeni eczacılık yasası ve eczacılıkta uzmanlık yasasıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir (16).

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyetleri ile mezun olduktan sonra çalışmayı planladıkları eczacılık alanı arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2=0,06$; $p>0,05$) (Tablo 1 ve Tablo 3).

2006 yılında, İngiltere'de eczacılık fakültesi 1. ve 4. sınıfların dâhil edildiği bir çalışmada ise iki grup arasındaki

Tablo 3. Öğrencilerin Meslek Tercihlerine Etkili Faktörler ve Kariyer Planları

	N (102)	%
<u>Eczacılık Fakültesi Tercih Sırası</u>		
1-5 Arası	48	47,1
6-10 Arası	17	16,7
11-15 Arası	9	8,8
16-20 Arası	9	8,8
21-25 Arası	6	5,9
26 ve Üzeri	5	4,9
Belirlenemeyen	8	7,8
<u>Tercih Sebebi</u>		
Sağlık Alanında Çalışmak İsteddiği ve ÖSYM Puanı Eczacılık Fakültesine Yettiği İçin	54	52,9
Eczacılığı Sevdiği ve İlgi Duyduğu İçin	27	26,5
Saygın, Rahat, Kazancı Yüksek ve İyi Gelecek Sunan Bir Meslek Olduğu İçin	10	9,8
Aile, Eş, Dost Tavsiyesi İle	5	4,9
Çalışma Alanı Oldukça Geniş Olduğu İçin	5	4,9
Belirlenemeyen	1	1,0
<u>Tercih Öncesi 6308 Sayılı Yasa Bilgisi</u>		
Evet	79	77,5
Hayır	11	10,8
Kısmen	12	11,8
<u>Mezuniyet Sonrası Çalışılmayı Planladığı İş Alanı</u>		
Serbest Eczacılık	33	32,4
Endüstri Eczacılığı	9	8,8
Klinik Eczacılık	22	21,6
Akademik Eczacılık	11	10,8
Hastane Eczacılığı	4	3,9
Diğer	2	2,0
Kararsız	20	19,6
Belirlenemeyen	1	1,0

Tablo.4. Öğrencilerin Eczacılık Mesleğinin Geleceğine İlişkin Düşünceleri

	N (102)	%
<u>Mesleğin Geleceğinden Kaygı Duyma</u>		
Evet	79	77,5
Hayır	22	21,6
Belirlenemeyen	1	1,0
<u>Öğrencileri Kaygılandıran Hususlar</u>		
İşsizlik	13	13,5
Düşük Ücretle Çalışma	25	26,0
İsteddiği Alanda Çalışmama	30	31,3
Hepsi	26	27,1
Diğer	1	1,0
Belirlenemeyen	1	1,0

ilişki anlamlı bulunmuş, kadınların hastane eczacılığına yönelme isteklerinin erkeklere oranla daha fazla olduğu, erkeklerin ise serbest eczacılık yapma isteklerinin kadınlara oranla daha fazla olduğu saptanmıştır (7).

Ayrıca, araştırma grubundaki öğrencilerin %77,5'inin mesleğin geleceğinden kuşku duyduğu ve %31,3'ünün gelecekte istediği eczacılık alanında çalışmama, %26'sının düşük ücretle çalışma, %13,5'inin işsizlik konularından, %27,1'inin ise her üç konudan dolayı kaygı duyduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK)'nun verilerine göre Aralık 2013 itibarı ile Türkiye nüfusu 76.667.864'tür (17). 6308 sayılı Kanunla getirilen, 3500 nüfusa bir eczane açılabilme ölçütüne göre, 2013 yılı sonunda, ülkemizde 21.905 serbest eczane bulunması gerekmektedir. Ancak, "Türkiye'de Sağlık Eğitimi Ve Sağlık İnsan gücü Durum Raporu 2014" verilerine göre, Aralık 2013 itibarıyla ülkemizde mevcut, 24.580 serbest eczane bulunmaktadır (18). Bugün, serbest eczaneler açısından belirlenen nüfus ölçütünün üzerinde bir sayıda eczane bulunması öğrencilerin kaygılarını destekler niteliktedir. Durumun, kamu eczacıları için de farklı olmadığı düşünülmektedir.

Nitekim, "T.C. Sağlık Bakanlığı İl Sağlık Müdürlükleri İl İnsan Kaynakları Planlama Rehberi'nde kamuda eczacı planlamasının dayandığı ölçütler açıklanmıştır. "6197 sayılı yasa gereği eczaneler sadece eczacılar tarafından denetlendiği için İl Sağlık Müdürlüklerinde eczane denetim fonksiyonu için günde 4 eczane denetimi ve 200 iş günü üzerinden zamanın ¼ 'nün ofis çalışmalarına ayrılacağı ve her eczanenin yılda 2 defa denetleneceği kabulünden hareketle hesaplama yapıldığı ve her 300 eczaneye 1 eczacı planlanması gerektiği belirtilmiştir (19). Eczane sayısı 300 ve daha az olan iller için 1 eczacı; 300'ün üzerinde eczanesi olan iller için ise 300 eczaneye 1 eczacı planlandığı bildirilmektedir (19). Yine aynı rehberde, hastaneler için eczacı planlamasında ölçüt olarak, hastane türüne göre; AI grubu hastaneler ve üniversitelerde hastane başına 5, AII grubu hastanelerde 4, AI-DAL ve B grubu hastanelerde 2,5, AII-DAL grubu hastanelerde 1, C ve D grubu hastanelerde hastane başına 0,5 olacak şekilde planlama yapılması gerektiği bildirilmektedir (19). Öte yandan, 'Sağlıkta İnsan Kaynakları Vizyonu 2023 Raporu'nda, 2023 yılında kamuda 5085 ve özel sektörde 27.802 olmak üzere toplam 32.887 eczacı ihtiyacı olacağına hesaplandığı bildirilmektedir (20). Ayrıca, yapılan başka bir araştırmada; TUİK'in 2023 yılı nüfus tahmininin 85.598.777 olduğu, buna göre 3500 nüfusa düşen eczane sayısı 24.456 olarak hesaplandığı, oysa, Türkiye'nin 2013 yılı itibarıyla, 2023 yılı serbest eczane sayısına şimdiden ulaşmış bulunduğunu bildirilmektedir (8). Yine aynı araştırmada, 2014 yılında

Tablo 5. 2011-2014 Yılları ÖSYM Taban Puanları ve Başarı Sırası Dağılımı

ÜNİVERSİTE	2011 EN KÜÇÜK PUAN	2011 BAŞARI SIRASI	2012 EN KÜÇÜK PUAN	2012 BAŞARI SIRASI	2013 EN KÜÇÜK PUAN	2013 BAŞARI SIRASI	2014 EN KÜÇÜK PUAN	2014 BAŞARI SIRASI	4 YILLIK BAŞARI SIRASI DÜŞÜŞÜ
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	491,603	17.400	457,879	22.100	427,386	26.800	419,370	28.600	11.200
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	493,997	16.400	460,756	20.800	431,418	25.000	424,621	26.200	9.800
EGE ÜNİVERSİTESİ	493,982	16.400	460,037	21.100	432,331	24.600	425,784	25.700	9.300
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	492,912	16.900	459,026	21.600	429,773	25.700	422,757	27.100	10.200
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	501,426	13.400	469,727	16.900	441,703	20.600	437,422	20.600	7.200
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	494,484	16.200	463,936	19.300	433,709	24.000	427,294	25.000	8.800
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	495,532	15.700	466,158	18.400	437,829	22.200	431,276	23.200	7.500

toplam eczacı sayısının 27000 civarında olduğu ve 2023 yılına gelinceye kadar eczacılık fakültelerinden yılda ortalama 3000 mezundan 30.000 yeni eczacının insan gücüne katılacağı ve buna göre toplam eczacı sayısının 2023 yılında, 60.000'e yakın olacağına işaret edilmektedir (8).

Tüm bu veriler, serbest eczacılıktaki sınırlamaya karşın, kamuda bu planlamalarla eczacılar için yeterli bir istihdam olanağı yaratılmayacağını düşündürmektedir.

Öte yandan, “ülkemizdeki 7 köklü eczacılık fakültesinin 6308 Sayılı Yasa çıkmadan önceki yıldan günümüze kadar olan (2011-2014) ÖSYM taban puanları ve başarı sıralamaları incelendiğinde; 2011-2014 yılları arasında eczacılık fakültelerine yerleşen öğrencilerin taban yerleştirme puanları ve başarı sıralamalarında önemli düşüşler bulunduğu görülmektedir (21-24). Bu durum eczacılık fakültelerini tercih eden öğrencilerin niteliğini sorgulanır hale getirmiştir (Tablo.5).

Bu bağlamda, Tablo 5'te yer alan üniversitelerin tıp ve diş hekimliği fakülteleri ile eczacılık fakültelerinin ÖSYM başarı sıralamalarındaki değişim incelenmiştir (21-24). Buna göre, eczacılık fakülteleri başarı sıralamalarında meydana gelen düşüş, tıp ve diş hekimliği fakültelerindeki düşüşe göre oldukça yüksek bulunmuştur (Tablo 6).

Şöyle ki; tıp fakültelerinde 4 yıllık başarı sıralaması düşüşü %32,3, diş hekimliği fakültelerinde %24,8 iken eczacılık fakültelerindeki düşüşün %56,9 olduğu saptanmıştır. Eczacılık fakültelerindeki başarı sıralaması düşüşünün %24,7'sinin 6308 Sayılı Yasa'nın çıkarıldığı 2012 yılında gerçekleştiği ve aynı yıl tıp ve diş hekimliği fakültelerinde

Tablo 6. Tıp, Diş Hekimliği, Eczacılık Fakültelerinin Yıllara Göre ÖSYM Başarı Sıralaması Değişimi (2011-2014)*

	2011 Yılı Başarı Sıralaması	2012 Yılı Başarı Sıralaması	2013 Yılı Başarı Sıralaması	2014 Yılı Başarı Sıralaması	4 Yıllık Başarı Sıralaması Düşüşü
Tıp Fakülteleri	2.399	2.687	3.262	3.175	776
Diş Hekimliği Fakülteleri	11.733	12.683	14.816	14.650	2.917
Eczacılık Fakülteleri	16.057	20.029	24.129	25.200	9.143

* Tablo 5'te yer alan üniversitelerdeki tıp, diş, eczacılık fakülteleri başarı sıralaması ortalama değerleridir.

başarı sıralamalarında çok daha az düşüş yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu tablo, eczacılık fakültelerini tercih eden nitelikli öğrencilerin serbest eczacılık alanını sınırlandıran yeni eczacılık yasasıyla birlikte eczacılık fakültelerini tercihten uzaklaşmaya başladıklarını düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Eczacılıkta yeni yasal düzenlemelerle birlikte, Eczacılık Fakültelerini tercih eden öğrencilerin son 4 yıllık taban puanları ve başarı sıralamalarında dikkat çekici düşüşler olduğu ve bu mesleki değişimin nitelikli öğrenci profilini olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık üçte ikisinin, eczacılıkla ilgili yeni yasal düzenlemelerden haberdar olarak tercihlerini yaptığı, yaklaşık yarısının fakülteyi ilk 5

tercihi arasında gösterdiği, yine yarısının ise eczacılığı sağlık alanında bir bölüm olması ve ÖSYM puanlarının eczacılığa yetmesi sebebiyle tercih ettiği saptanmıştır.

Öğrencilerin üçte birinin mezuniyet sonrası çalışma alanı olarak serbest eczacılığı, yaklaşık beşte birinin ise klinik eczacılığı düşündüğü, geçmiş yıllardaki serbest eczacılık alanına yoğun yönelim yerine, ilginin klinik eczacılık, endüstri eczacılığı, akademik eczacılık gibi alanlara kaymaya başladığı saptanmıştır.

Ayrıca, öğrencilerin dörtte üçünden fazlasının mesleğin geleceği ile ilgili olarak; işsizlik, düşük ücretle çalışma, istediği alanda çalışamama gibi çeşitli konularda kaygı duydukları, bunun en temel nedeninin, 6308 sayılı Kanun ile getirilen serbest eczane açma sınırlamaları ve başta kamu olmak üzere diğer eczacılık alanlarındaki sınırlı istihdam politikalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eczacılık eğitiminin meslekteki güncel gereksinimlere göre yeniden düzenlenmesi, serbest eczacılık dışında kalan başta hastaneler ve kamu olmak üzere diğer çalışma alanlarında istihdamı artıracak yasal düzenlemelerin yapılmasının, gelecek yıllarda, eczacılık fakültelerinin nitelikli öğrenciler tarafından daha fazla tercih edilmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir. İstihdamın artırılabilmesi için hastane eczacılığında yatak sayısına, kamuda il ve ilçelerdeki eczane sayısına göre, endüstride ise üretim kapasitesine göre bir politika belirlenmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, öğrencilerin eczacılığa yöneliminin, “eczacılıkta uzmanlık” düzenlemesiyle getirilen “klinik eczacılık” ve “fitofarmasi” alanlarında yeterli kadro açılması, bunlara ilave olarak yeni uzmanlık alanlarının belirlenmesi ve bu alanlarda istihdam tarihinin 2023 yılından önce başlatılması ile paralel gelişme göstereceği düşünülmektedir.

Factors Affecting Professional Preferences of First Year Students at Ege University's Faculty of Pharmacy

ABSTRACT

It is known that various social and economic factors including employment opportunity, ability, interest, values, personality characteristics, family requests are effective today in choice of profession. It was seen major changes both in working conditions and education of the pharmacy profession because newly legal regulations in pharmaceutical field.

It has gained importance to determine preferring causes for pharmacy faculties of freshmen; whether they are aware of new pharmaceutical legislation in preference stage; expectations from profession; whether new pharmaceutical legislation caused changes in qualifications and profile of students beside all changes.

It is a cross-sectional, descriptive study. 12-question survey on socio-demographic characteristics of freshmen in Ege Uni-

versity, Pharmacy Faculty in 2014-2015, preferring causes for pharmacy faculty and thoughts on future of profession applied 102 students voluntarily and with self-reporting. Data are evaluated in 95% statistical confidence interval by frequency, percentage, chi-square tests using SPSS18 software package.

It was understood that new legal regulations in pharmaceutical field caused decreases in base points for well-established pharmacy faculties in our country. In the study, there was no statistically significant relationship between gender of students and vocational area preferences after graduation ($p>0.05$).

Moreover; while community pharmacy was preferred over 60% before amendment, students who plan working as community pharmacy decreased to 32.4%. However, it is determined that vocational tendency has become to shift clinical pharmacy (21.6%), industrial pharmacy (8.8%), academic pharmacy (10.8%). It is considered that future of profession would depend realization of employment-enhancing policies in areas had intense interest.

Keywords: Pharmacy, Pharmacy Education, Pharmacy Students, Career Choice

KAYNAKLAR

1. Bahar H. Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi, ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin bazı sosyo-ekonomik özellikleri ile fakülte tercihleri arasındaki ilişki. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi 2002;4: 125-44.
2. Pekmaya M, Çolak N. Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin AHP ile belirlenmesi. Int J Soc Sci 2013;6: 797-818.
3. Korkut Owen F, Kepir DD, Özdemir S, Ulaş Ö, Yılmaz O. Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2012;8: 135-51.
4. Çiftçi GE, Bülbül SF, Bayar Muluk N, Çamur Duyan G, Yılmaz A. Sağlık Bilimleri Fakültesini tercih eden öğrencilerin, üniversite ve meslek tercihlerinde etkili olan faktörler (Kırıkkale Üniversitesi örneği). Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi 2011;22: 151-60.
5. Özpancar N, Aydın N, Akansel N. Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008;12: 10-7.
6. Alper Z, Özdemir H. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesini tercih eden öğrencilerin kimi sosyo-demografik özellikleri ve

- mesleğe bakış açıları. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2004;30: 93-6.
7. Wilson K, Jesson J, Langley C, Hatfield K, Clarke L. Pharmacy undergraduate students: Career choices and expectations across a four-year degree programme. Aston University, 2006. Pdf Dokümanı [Erişim Tarihi: 19.03.2015].
 8. Kıran B. Türkiye’de Eczacılık Fakülteleri’nde durum ve eczacı istihdamında gelecek perspektifleri. İlaç Haber Aktüel 2014; 9: 34-6.
 9. 6308 Sayılı Kanun Eczacılar Ve Eczaneler Hakkında Kanun İle Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 31 Mayıs 2012 tarih ve 28309 sayılı Resmi Gazete, 2012. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/05/20120531.htm> [Erişim Tarihi: 10.11.2014]
 10. Eczacılar Ve Eczaneler Hakkında Yönetmelik 12 Nisan 2014 tarih ve 28970 sayılı Resmi Gazete,2014.<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/04/20140412.pdf> [Erişim Tarihi: 10.11.2014]
 11. Şimşek I, Atakurt Y, Yazıcıoğlu B. Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin mesleğe yaklaşımları. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi 1995;24: 1-9.
 12. Mandıracıoğlu A, Kıran B. Pharmacy students’ perceptions on pharmaceutical promotion. Turk J Pharm Sci 2014;11: 9-18.
 13. Türk Eczacıları Birliği Araştırma Dizisi Eczacı Profili: 1998-2007, Son On Yıla Bir Bakış. Ankara. 2007.
 14. Savage LM, Beall JW, Woolley TW. Factors that influence the career goals of pharmacy students. Am J Pharm Educ 2009;73: 28.
 15. Anthony UN, Bimbo KS. Parental background variables and the career choice of secondary school students in Uyo Local Government Area Nigeria. MJSS 2012;3: 497-504.
 16. 6566 Sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 14.11.2014 tarih ve 29175 sayılı Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/11/20141114.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/11/20141114.htm> [Erişim Tarihi: 25.12.2014]
 17. TÜİK, Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2013. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15974> [Erişim Tarihi: 20.11.2015]
 18. Türkiye’de sağlık eğitimi ve sağlıkta insan gücü durum raporu 2014, <http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/insangucu.pdf> [Erişim Tarihi: 20.11.2014]
 19. T.C. Sağlık Bakanlığı İl Sağlık Müdürlükleri İl İnsan Kaynakları Planlama Rehberi, 2013. Pdf Dokümanı [Erişim Tarihi: 19.03.2015].
 20. Sağlık Bakanlığı, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Sağlıkta İnsan Kaynakları 2023 Vizyonu 2011, pp:48.
 21. T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, sınav arşivi, 2011. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2012/OSYS/2012OSYSKONTKILAVUZ.pdf> [Erişim Tarihi: 04.11.2014]
 22. T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, sınav arşivi, 2012. [http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20BASKI%20\(Tablo%204\)_KB.pdf](http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20BASKI%20(Tablo%204)_KB.pdf) [Erişim Tarihi: 04.11.2014]
 23. T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, sınav arşivi, 2013. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/Tercih/2014-OSYSKONTKILAVUZU14072014.pdf> [Erişim Tarihi: 04.11.2014]
 24. T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, sınav arşivi, 2014. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/yerlestirme/2014-%C3%96SYS-TABLO4-EnKucukEnBuyukPuanlar23072014.pdf> [Erişim Tarihi: 04.11.2014]